

Náklady řízení

Postup a rozhodnutí obecných soudů při rozhodování o nákladech řízení musí vyhovovat obecným požadavkům procesní spravedlivosti obsaženým v hlavě páté Listiny základních práv a svobod. Zkrácení odměny, resp. náhrady nákladů řízení, které nebylo žádným způsobem odůvodněno, odporuje ústavně zaručenému právu na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 1052/21 ze dne 14.9.2021)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelů Josefa Š. a Jitky Š., zastoupených doc. JUDr. Ing. D.N., CSc., advokátem, sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2021 č. j. 35 Co 46/2021-166 a II. výroku rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 21. prosince 2020 č. j. 7 C 13/2020-151, za účasti Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 3, jako účastníků řízení, a České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, Praha 2, jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2021 č. j. 35 Co 46/2021-166 bylo porušeno právo stěžovatelů zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2021 č. j. 35 Co 46/2021-166 se ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatelé domáhají zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi byla porušena jejich ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 28, 36 a 37 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 3 (dále jen "obvodní soud") sp. zn. 7 C 13/2020, který si Ústavní soud vyžádal, vyplývají následující skutečnosti. Obvodní soud rozsudkem ze dne 21. 12. 2020 určil, že stěžovatelé jsou dědici po zemřelém zůstaviteli J.M., zemřelém dne 26. 11. 2018, (I. výrok) a uložil vedlejší účastnici povinnost zaplatit stěžovatelům k rukám jejich právní zástupkyně do tří dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení ve výši 51 545 Kč (II. výrok).

3. O náhradě nákladů řízení obvodní soud rozhodl podle § 142 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "o. s. ř."), tak, že přiznal v řízení úspěšným stěžovatelům nárok na náhradu nákladů řízení v částce 51 545 Kč, sestávající ze zaplaceného soudního poplatku v částce 4 000 Kč (2 x 2000 Kč) a nákladů zastoupení advokátem, kterému náleží odměna stanovená dle § 9 odst. 3 písm. a), § 6 odst. 1 a § 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "advokátní tarif"), z tarifní hodnoty ve výši 35 000 Kč sestávající z částky 2 500 Kč za každý z šesti úkonů uvedených v § 11 odst. 1 advokátního tarifu (2x převzetí a příprava zastoupení dne 29. 10. 2019, 2x žaloba, vyjádření ve věci samé ze dne 3. 3. 2020 a 6. 3. 2020) včetně šesti paušálních náhrad výdajů po 300 Kč, dále z pěti úkonů uvedených v § 11 odst. 1 advokátního tarifu (účast na jednání dne 27. 8. 2020 v rozsahu dvou úkonů právní služby, podání ve věci ze dne 28. 9. 2020 a účast na jednání dne 21. 12. 2020 v rozsahu

dvou úkonů právní služby) včetně pěti paušálních náhrad výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celé jako odměna za dva účastníky násobené $2 \times 0,80$ podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, a daň z přidané hodnoty ve výši 21 % z částky 39 200 Kč ve výši 8 232 Kč. Dále soud přiznal stěžovatelům účelně vynaložené náklady ve výši hotových výdajů na reprografické práce 78 Kč a 35 Kč.

4. Proti II. výroku rozsudku obvodního soudu podali stěžovatelé odvolání. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") usnesením ze dne 22. 2. 2021 č. j. 35 Co 46/2021-166 rozsudek obvodního soudu ve výroku o nákladech řízení změnil jen tak, že jejich výše činí 40 050 Kč, jinak jej potvrdil (I. výrok) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (II. výrok). Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že obvodní soud aplikoval při svém rozhodování o výši odměny advokátky správně § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, neboť předmětem řízení nebyla "dědická věc" ve smyslu § 8 odst. 7 této vyhlášky, ani nešlo o určení práva k věci, nýbrž o určení právního vztahu penězi neocenitelného. Dle citovaného ustanovení se za tarifní hodnotu považuje částka 35 000 Kč a ve spojení s § 7 bod 5 advokátního tarifu činí sazba odměny za jeden úkon právní služby 2 500 Kč. Závěry vyslovené ve stěžovateli poukazovaném nálezu nejsou pro daný případ podle městského soudu využitelné, neboť v něm byla řešena otázka odměny advokáta v řízení o určení, že nemovitost náležela do společného jmění manželů, jeho předmětem tedy bylo právo penězi ocenitelné. Městský soud dodal, že sami stěžovatelé při placení soudního poplatku postupovali podle položky 4 bodu 1. c) Sazebníku poplatků, tedy že předmětem řízení není peněžité plnění.

II. Argumentace stěžovatelů

5. Stěžovatelé nesouhlasí se způsobem výpočtu nákladů řízení, jak byl proveden obecnými soudy. Předmětem řízení bylo podle stěžovatelů určení dědického práva, tedy práva na pozůstalost po zůstaviteli, která je penězi ocenitelná. Stěžovatelé proto zastávají názor, že v jejich věci neměl být aplikován § 9, ale § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Výše mimosmluvní odměny by tak byla stanovena podle tarifní hodnoty odpovídající ceně obsahu pozůstalosti, a pouze v případě, že by hodnota těchto věcí nebyla ocenitelná penězi anebo by byla zjistitelná jen s nepoměrnými obtížemi, připadal by v úvahu postup podle § 9 advokátního tarifu. Při sjednávání právního zastoupení stěžovatelé odhadli hodnotu celé pozůstalosti částkou 2 500 000 Kč, která byla posléze stranami příslušné příkazní smlouvy pojata jako tarifní hodnota pro výpočet mimosmluvní odměny. Obecné soudy v napadených rozhodnutích vycházely z tarifní hodnoty 35 000 Kč [§ 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu], přičemž městský soud dospěl k celkové výši nákladů řízení v částce 33 813 Kč bez DPH, zatímco náklady řízení požadované stěžovateli byly ve výši 199 590 Kč. Stěžovatelé poukazují na náleze ze dne 19. 12. 2017 sp. zn. IV. ÚS 2688/15 (N 230/87 SbNU 763), ve kterém Ústavní soud označil za nežádoucí situace, kdy je evidentní, že předmět řízení má vysokou hodnotu, ale jen proto, že tato hodnota nebyla v řízení přesně vyčíslena, soud použil pro určení nákladů řízení § 9 advokátního tarifu považující za tarifní hodnotu částku mnohonásobně nižší. Stěžovatelé brojí taktéž proti nesprávnému posouzení úkonu právní služby ze dne 27. 8. 2020 a 21. 12. 2020 (účast na jednání před soudem), jak je provedl městský soud. Zatímco obvodní soud použil § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu pro výpočet odměny za úkon delší dvou hodin, městský soud nikoliv, aniž svůj postup jakkoliv zdůvodnil. Závěrem stěžovatelé upozorňují, že soudy obou stupňů rozhodly o náhradě 21 % DPH jakožto součástí celkových nákladů řízení úspěšných stěžovatelů, přestože právní zástupkyně stěžovatelů v průběhu celého nalézacího řízení nebyla plátkyní daně z přidané hodnoty podle zákona č. [235/2004](#) Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

III. Vyjádření účastníků řízení a replika stěžovatelů

6. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření městskému soudu, obvodnímu soudu a vedlejší účastnici řízení.

7. Městský soud neshledal argumenty předložené v ústavní stížnosti důvodnými. Po skutkové i právní stránce městský soud odkazuje na odůvodnění svého napadeného rozhodnutí, zejména na odst. 7, a navrhuje, aby ústavní stížnost byla jako nedůvodná odmítnuta.

8. Obvodní soud ve svém vyjádření uvedl, že aplikoval § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, neboť předmětem řízení nebyla dědická věc podle § 8 odst. 7 této vyhlášky. V daném případě se totiž nejednalo o pozůstalostní řízení, ani o určení práva k věci, nýbrž o určení, že stěžovatelé jsou dědici, a tedy o určení právního vztahu, který nebylo možno ocenit penězi.

9. Vedlejší účastnice se v plném rozsahu ztotožnila jak s rozsudkem obvodního soudu, tak s usnesením městského soudu, a považuje ústavní stížnost za neopodstatněnou, neboť obě soudní instance posoudily otázku nákladů řízení zcela správně v souladu s konstantní judikaturou. Vedlejší účastnice má za to, že zatím se vždy v soudním řízení v případech žalob na určení práva při určení tarifní hodnoty úkonu vycházelo ze zásady, že žaloba na určení odpovídá nepeněžitému plnění, tedy při určení dědického práva se hodnota úkonu stanoví podle § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, neboť nejde o penězi ocenitelné plnění. Vedlejší účastnice dále uvádí, že právní zástupkyně stěžovatelů neupozornila soud na to, že není plátcem DPH, toto uvedla až v odvolání, vedlejší účastnici pak tento fakt sdělila až dopisem ze dne 1. 3. 2021, tedy po právní moci usnesení městského soudu.

10. Vyjádření městského soudu, obvodního soudu a vedlejší účastnice zaslal Ústavní soud stěžovatelům na vědomí a k případné replice. Stěžovatelé ve své replice uvedli, že obvodní soud nepřipustně krátil podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu celkem pět paušálních náhrad výdajů po 300 Kč náležejících k úkonům právní služby, a to k účasti na jednání dne 27. 8. 2020 v rozsahu dvou úkonů právní služby, k podání ve věci ze dne 28. 9. 2020 a k účasti na jednání dne 21. 12. 2020 v rozsahu dvou úkonů právní služby. Městský soud uvedené krácení paušálních náhrad výdajů sice odstranil, avšak nesprávně nepřiznal k úkonům účasti na jednáních v rozsahu dvou úkonů právní služby (dne 27. 8. 2020 a 21. 12. 2020) odpovídající počet paušálních náhrad výdajů. Soudy obou stupňů bez jakéhokoliv zdůvodnění neuznaly stěžovateli řádně uplatněný nárok na náhradu nákladů za úkon právní služby ze dne 28. 5. 2020, kterým bylo soudem vyžádané sdělení stěžovatelů. Obvodní soud bez jakékoliv opory ve spisu připsal právní zástupkyni postavení plátkyně DPH. Tato zjevná nesprávnost byla napadena odvoláním a řádně doložena, městský soud přesto součástí náhrady nákladů řízení učinil i náhradu DPH.

11. Podáním ze dne 5. 7. 2021 vyslovili stěžovatelé nesouhlas s platnou právní úpravou, kdy podřazení řízení o určení dědického práva, které je penězi nepochybně ocenitelné, pod § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu s konstantně stanovenou tarifní hodnotou ve výši 35 000 Kč (bez ohledu na skutečnou hodnotu zůstavitelova majetku) zakládá vznik zcela neodůvodněné disproporce mezi mírou náročnosti advokátem poskytované služby a odměnou za ni. Stěžovatelé jsou přesvědčení, že uvedená disproporce má za následek porušení práva na spravedlivou odměnu za práci (čl. 28 Listiny), proto by měl být § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu pro případy řízení o určení dědického práva zrušen.

12. Soudce zpravodaj zaslal doplnění ústavní stížnosti k vyjádření městskému soudu, obvodnímu soudu a vedlejší účastnici řízení. Své vyjádření zaslala pouze vedlejší účastnice, která uvedla, že celá

ústavní stížnost je postavená na neznalosti judikatury týkající se posouzení podstaty sporu a úhrad za úkony advokáta v takovém sporu. Právní zástupce stěžovatelů uvádí, že výše odměny byla stanovena z odhadu ceny pozůstalosti částkou 2 500 000 Kč, a stěžovatelé se nyní zřejmě brání provést úhradu nad soudem přiznanou částku. Vedlejší účastnice upozorňuje, že na počátku pozůstalostního řízení, kdy je nutné určit okruh dědiců, zpravidla není ještě znám celý rozsah majetku zůstavitele, natož aby byly zpracovány znalecké posudky na veškerý majetek a byla tak spolehlivě zjištěna hodnota pozůstalosti. Pokud by se mělo při posouzení odměny za úkon advokáta v řízení o žalobách na určení dědického práva vycházet z odhadů ceny pozůstalosti předpokládané dědici, půjde o odhady značně nepřesné, a tedy sporné. Za shora uvedených okolností se tedy jeví dosavadní praxe pro určení odměny advokáta v rámci tarifní hodnoty úkonu při žalobách na určení, zda zde právo je či není, vycházející ze zásady, že se jedná o žalobu na nepeněžitě plnění, jako správná.

13. Stěžovatelé ve své replice trvají na tom, že je nepochybné a právní praxí ověřené, že soudní řízení o určení dědického práva je z hmotněprávního a procesněprávního hlediska nesrovnatelně náročnější, nežli řízení o pozůstalosti, konané před soudním komisařem, které z logiky věci má po pravomocném rozhodnutí soudu do značné míry už jen formální charakter. Většina dědiců či žalobců na určení, že jsou dědici, je ve svém, byť mnohdy laickém, odhadu ceny pozůstalosti z pochopitelných důvodů spíše zdrženlivá; je tudíž přirozené, že posléze čistá hodnota pozůstalosti bývá vyšší, nežli odhad jimi učiněný.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

14. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla včas podána oprávněnými stěžovateli, kteří byli účastníky řízení, v nichž byla vydána rozhodnutí napadená v ústavní stížnosti, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný; stěžovatelé jsou právně zastoupení v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu, a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelé vyčerpali všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Po prostudování spisového materiálu dospěl Ústavní soud k názoru, že ústavní stížnost je z části důvodná.

16. Podstatou ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatelů se způsobem výpočtu nákladů řízení před obvodním soudem.

17. Z hlediska opodstatněnosti ústavních stížností směřujících proti náhradově nákladovým výrokům rozhodnutí obecných soudů Ústavní soud ve své judikatuře konstantně zastává stanovisko, že spor o náhradu nákladů řízení, i když se může dotknout některého z účastníků řízení, zpravidla nedosahuje intenzity opodstatňující porušení základních práv a svobod [usnesení ze dne 1. 11. 1999 sp. zn. IV. ÚS 10/98, usnesení ze dne 27. 5. 1998 sp. zn. II. ÚS 130/98, usnesení ze dne 4. 2. 2003 sp. zn. I. ÚS 30/02, usnesení ze dne 5. 8. 2002 sp. zn. IV. ÚS 303/02 (U 25/27 SbNU 307 či usnesení ze dne 13. 10. 2005 sp. zn. III. ÚS 255/05 (další citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>)], což způsobuje, že zde není zjevné reflexe ve vztahu k těm základním právům a svobodám, které jsou chráněny prameny ústavního pořádku. Z uvedených důvodů přistupuje Ústavní soud k návrhům týkajícím se rozhodování o náhradě nákladů řízení, samozřejmě včetně rozhodování o odměně pro advokáta některého z účastníků řízení - určování její výše, značně rezervovaně.

18. Ústavní soud však současně připomíná, že ačkoliv se žádný z článků Listiny o nákladech civilního řízení, resp. o jejich náhradě, výslovně nezmiňuje, principy řádného procesu zakotvené v článku 36 a

násl. Listiny je nezbytné aplikovat i na rozhodování obecných soudů o nákladech řízení v civilních věcech. Současně však je třeba mít na zřeteli, že pokud jde o konkrétní výši náhrady, není úkolem Ústavního soudu jednat jako odvolací soud nebo jako soud třetí či čtvrté instance ve vztahu k rozhodnutím přijatým obecnými soudy. Je úlohou obecných soudů interpretovat a aplikovat relevantní pravidla procesní a hmotněprávní povahy. Navíc jsou to obecné soudy, které mají nejlepší podmínky pro posouzení všech okolností konkrétního případu. Ústavní soud je ovšem oprávněn posoudit, zda postup nebo rozhodnutí obecných soudů při rozhodování o nákladech řízení vyhovovalo obecným požadavkům procesní spravedlivosti obsaženým v hlavě páté Listiny. Tak tomu v posuzované věci nebylo.

19. Stěžovatelé ve svém odvolání proti výroku o nákladech řízení rozsudku obvodního soudu namítali, že obvodní soud 1) učinil součástí nákladů řízení i náhradu daně z přidané hodnoty, ačkoli zástupkyně stěžovatelů nebyla plátkyní této daně, 2) snížil o 20 % za společné úkony při zastupování dvou osob nejen odměnu, ale také paušální náhrady výdajů a 3) opomenul rozhodnout o úkonu právní služby ze dne 28. 5. 2020 (soudem vyžádané sdělení stěžovatelů). Dále stěžovatelé namítali nesprávné použití § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu.

20. Ústavní soud z vyžádaného soudního spisu zjistil, že městský soud se v napadeném usnesení zabýval v podstatě pouze otázkou nesprávného použití § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, odvolací námitky pod body 1 - 3 odvolání (část A) vůbec neučinil předmětem svého přezkumu. V bodě 8 odůvodnění svého usnesení městský soud provedl vlastní výpočet nákladů řízení před obvodním soudem, kdy bez bližšího odůvodnění stejně jako obvodní soud přiznal náhradu za šest úkonů právní služby podle § 11 odst. 1 advokátního tarifu (2 x příprava a převzetí zastoupení, 2 x podání návrhu ve věci samé a písemná vyjádření ze dne 3. 3. 2020 a 6. 3. 2020), ačkoliv stěžovatelé v odvolání poukázali na opomenutý provedený úkon právní služby - sdělení stěžovatelů ze dne 28. 5. 2020 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Na rozdíl od obvodního soudu přiznal městský soud za účast právního zástupce při jednáních před obvodním soudem ve dnech dne 27. 8. 2020 a 21. 12. 2020 a za písemné podání ve věci ze dne 28. 9. 2020 namísto pěti úkonů právní služby pouze tři úkony právní služby, byť je z obsahu spisu zřejmé, že obě jednání byla v délce přesahující dvě hodiny [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu], na druhou stranu je z jeho výpočtu nákladů řízení zřejmé, že tzv. režijní paušál o 20% za společné úkony při zastupování dvou osob nesnižoval. Stejně jako obvodní soud zahrnul městský soud i přes výslovné odvolací námitky stěžovatelů do nákladů řízení i daň z přidané hodnoty ve výši 21 % s odkazem na § 137 o. s. ř.

21. Ústavní soud zdůrazňuje, že obecný soud je povinen aplikovat právní předpis jako celek a není oprávněn selektivně odepřít použití určitého ustanovení - v daném případě § 11 odst. 1 písm. d) a g) advokátního tarifu, podle kterých mimosmluvní odměna náleží za úkon právní služby spočívající v písemném podání nebo návrhu ve věci samé a za účast na jednání před soudem nebo jiným orgánem, a to za každé započaté dvě hodiny. Podle čl. 95 odst. 1 věty za středníkem Ústavy je sice obecný soud při rozhodování oprávněn posoudit soulad podzákoného právního předpisu se zákonem, pokud tak ovšem hodlá učinit, musí svůj postup řádně odůvodnit. Z usnesení městského soudu není patrné, že by soud takový rozpor shledal, jako pravděpodobnější se jeví, že nevycházel z řádně zjištěných skutečností, jak vyplývají z obsahu spisu.

22. Výše uvedené platí i pro použití § 137 odst. 3 písm a) o. s. ř., podle kterého náhrada za daň z přidané hodnoty patří k nákladům řízení, jen je-li zástupcem advokát, notář v rozsahu svého oprávnění stanoveného zvláštními právními předpisy nebo patentový zástupce v rozsahu svého oprávnění stanoveného zvláštními právními předpisy, který je plátcem daně z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu. Z obsahu spisu ani z k výzvě soudu stěžovateli předloženého vyčíslení nákladů řízení nevyplývá, že by zástupce stěžovatelů byl plátcem daně z přidané hodnoty.

23. Zkrácení odměny, resp. náhrady nákladů řízení jako takové, které nebylo žádným způsobem odůvodněno, považuje Ústavní soud za odporující ústavně zaručenému právu na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

24. Ústavní soud naopak nespatřuje porušení ústavně zaručených práv stěžovatelů ve způsobu, jakým obecné soudy vyložily § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu.

25. Podle § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu platí, že částka 35 000 Kč se považuje za tarifní hodnotu ve věcech určení, zda tu je právní vztah nebo právo, určení neplatnosti právního jednání, jde-li o určení práva k věci penězi neocenitelné. Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně konstatoval, že interpretace § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu je zásadně věcí právních úvah obecných soudů a není úkolem ústavního soudnictví rozhodovat o tom, podle jakých předpisů bude vypočítávána odměna advokátů (usnesení ze dne 8. 12. 2011 sp. zn. III. ÚS 2269/11 či usnesení ze dne 10. 11. 2008 sp. zn. I. ÚS 2582/07).

26. Ústavní soud v nálezech ze dne 23. 2. 2011 sp. zn. IV. ÚS 1332/07 (N 22/60 SbNU 239, ze dne 15. 1. 2003 sp. zn. I. ÚS 712/01 (N 6/29 SbNU 41) a ze dne 4. 7. 2001 sp. zn. II. ÚS 598/2000 (N 100/23 SbNU 23) vyslovil právní názor, že z dikce § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu v tehdy platném znění jednoznačně vyplývá, že částka 10 000 Kč (dnes 35 000 Kč) "se považuje za tarifní hodnotu ve věcech určení neplatnosti právního úkonu, jen pokud předmětem tohoto úkonu je věc nebo plnění penězi neocenitelné. Lze tedy dovodit, že pokud je věc nebo plnění, které je předmětem daného právního úkonu, penězi ocenitelné, pak se tato částka 10 000 Kč za tarifní hodnotu nepovažuje. S ohledem na skutečnost, že citovaný právní předpis rozlišuje situace, kdy je předmět právního úkonu, o jehož platnosti je vedeno řízení, penězi ocenitelný, a kdy nikoli, pak není možné vycházet z názoru, že vždy, když je předmětem řízení určení neplatnosti smlouvy, nelze tento předmět penězi ocenit. Je tedy třeba v každém konkrétním případě zkoumat, zda lze předmět právního úkonu (tj. plnění) ocenit, a v závislosti na tom stanovit i výši náhrady nákladů. Předmětem právního úkonu byla věc nemovitá, která je penězi ocenitelná, v důsledku čehož nelze vycházet z tarifní hodnoty věci stanovené v § 9 odst. 3 citované vyhlášky." Obdobný názor zaujal Ústavní soud i v nálezu ze dne 16. 3. 2010 sp. zn. II. ÚS 2886/07 (N 53/56 SbNU 571), zde ve vztahu k odměně advokáta v řízení o vypořádání společného jmění manželů, a v nálezu ze dne 11. 6. 2009 sp. zn. II. ÚS 2811/08 (N 141/53 SbNU 747) ve vztahu k odměně advokáta v řízení o žalobě na určení vlastnického práva k nemovitostem.

27. V nálezu ze dne 19. 12. 2017 sp. zn. IV. ÚS 2688/15 (N 230/87 SbNU 763), na který stěžovatelé poukazují v ústavní stížnosti, Ústavní soud uvedl, že s ohledem na novelizaci § 9 advokátního tarifu v tehdy platném znění provedenou vyhláškou č. [486/2012 Sb.](#) s účinností od 1. 1. 2013 již není bez dalšího použitelný dříve vyslovený právní názor obsažený např. v nálezech sp. zn. II. ÚS 598/2000 a sp. zn. I. ÚS 712/01, v souladu s nímž paušální částka podle § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu může být považována za tarifní hodnotu ve věcech týkajících se věci či plnění stricto sensu neocenitelných. Ústavní soud proto nálezem sp. zn. IV. ÚS 2688/15 zrušil rozhodnutí obecných soudů, které pojem nepoměrných obtíží interpretovaly nepřiměřeně extenzivně, když spatřovaly "nepoměrné obtíže" zejména v tom, že zjišťování ceny předmětných nemovitostí by vedlo ke vzniku dalších nákladů a zapříčinilo by prodloužení sporu.

28. K takovému pochybení však v posuzované věci nedošlo. Stěžovatelé se svou žalobou domáhali určení, že jsou dědici po zůstaviteli Jiřím Nandovi, nešlo tedy o spor týkající se určení vlastnictví ke konkrétní nemovitosti. Závěru obvodního soudu, že předmětem řízení bylo určení dědického práva po určitém zůstaviteli, nikoli určení práva k nemovité věci, kde by v určitých případech přicházelo v úvahu vycházet z hodnoty nemovitosti, proto nemá Ústavní soud z pohledu ústavnosti čeho vytknout. Postup obvodního soudu, který při rozhodování o nákladech řízení ve věci žaloby na určení práva, že určitá osoba je dědicem, použil § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, je tedy zcela ústavně

souladný.

29. Navrhují-li stěžovatelé, aby "pro případy řízení o určení dědického práva bylo ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. [177/1996 Sb.](#), o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění změn zrušeno, resp. aby řízení o určení dědického práva byla výslovně z tohoto ustanovení vyjmuta", nelze považovat tento jejich návrh za návrh na zrušení podzákonného právního předpisu podle § 64 odst. 2 písm. d) zákona o Ústavním soudu, neboť ve své podstatě stěžovatelé nenavrhují zrušení § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, ale domáhají se toho, aby toto ustanovení nebylo aplikováno ve věcech žalob na určení dědického práva. K tomu nad rámec věci Ústavní soud dodává, že ústavní stížností lze napadat jen porušení konkrétního ústavně chráněného práva fyzické nebo právnické osoby, které se bezprostředně týká stěžovatele, a tudíž nelze podat ústavní stížnost ve prospěch třetí osoby. Namítají-li tedy stěžovatelé, že platná právní úprava zakládá disproporci mezi mírou náročnosti advokátem poskytované služby a odměnou za ni, tedy že je zasaženo do práva advokáta na spravedlivou odměnu za práci (čl. 28 Listiny), týkají se tyto námitky nikoli stěžovatelů, nýbrž advokáta zastupujícího stěžovatele v soudním řízení (srov. usnesení ze dne 26. 1. 1998 sp. zn. I. ÚS 11/98).

30. S ohledem na výše uvedené dospěl Ústavní soud k závěru, že usnesením městského soudu bylo porušeno ústavně zaručené základní právo stěžovatelů na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, a proto citované usnesení zrušil, a ve zbytku ústavní stížnost odmítl. Aniž by Ústavní soud předjímal obsah nového rozhodnutí, konstatuje, že úkolem městského soudu bude, aby při opětovném rozhodování o nákladech řízení respektoval shora uvedené právní závěry Ústavního soudu - zejména, aby se řádně vypořádal s aplikací § 11 odst. 1 písm. d) a g) advokátního tarifu na projednávanou věc.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)